

LÖYTÖELÄIMET – KARTOITUS NYKYTILANTEESTA

Paula Hirsjärvi-Kallioinen 14.7.2014

SISÄLTÖ

I Johdanto	3
II Löytöeläinten talteenoton ja hoidon järjestäminen kunnissa	4
2.1. Löytöeläinten talteenotto	
2.2. Löytöeläinten hoito	
III Talteenotettujen löytöeläinten määrä	5
3.1. Kissat ja koirat	
3.2. Muut eläimet	
3.3. Löytöeläinten määrä suhteessa asukaslukuun	
IV Löytöeläinten hoidosta aiheutuvat nettokustannukset	7
4.1. Nettokustannukset eläintä kohden vuonna 2010	
4.2. Nettokustannukset asukasta kohden vuonna 2010	
4.3. Kodittomista kissoista aiheutuneet kustannukset Ruotsissa	
V Löytöeläinten kiinniotosta, kuljetuksesta, eläinlääkärikuluista ja muusta hoidosta aiheutuneet kustannukset vuonna 2010	9
5.1. Löytöeläinten kiinniotosta, kuljetuksesta, eläinlääkärikuluista ja muusta hoidosta aiheutuneet kustannukset asukasta kohden	
5.2. Löytöeläinten kiinniotosta, kuljetuksesta, eläinlääkärikuluista ja muusta hoidosta aiheutuneet eläinkohtaiset kustannukset	
VI Irrallaan kulkevien kissojen aiheuttamat ongelmat	11
6.1. Irrallaan kulkevien kissojen aiheuttamat ongelmat ja niihin puuttuminen Suomessa	
6.2. Kissojen aiheuttamista ongelmista: Ruotsin selvitys	
VII Löytöeläinten talteenottoon ja hoitoon liittyviä kehittämistarpeita ja ratkaisuehdotuksia	13
7.1 Löytöeläinten kiinniottaminen ja kuljettaminen hoitopaikkaan	
7.2. Löytöeläinhoitoloiden tason takaaminen	
7.3. Löytöeläinten palautuminen omistajilleen sekä eläinten uudelleensijoitus	

7.4. Eläinten säilyttämisaika löytöeläinhuollossa

7.5. Talteenotettujen eläinten eläinlääketieteellinen hoito löytöeläinhuollossa

VIII Hylättyjen ja villiintyneiden kissojen määrän vähentäminen

18

8.1. Kissojen hylkäämiseen johtavia syitä

8.2. Kissojen kontrolloimattoman lisääntymisen estäminen

8.3. Kissojen hylkäämisen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet

I JOHDANTO

Kuntien on eläinsuojelulain (247/1996) 15 §:n nojalla huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen koirien ja kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä. Talteenotettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, jonka jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin. Kunnalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Pykälän tarkoituksena on ennen kaikkea ehkäistä niitä eläinsuojelullisia ongelmia, joita omistajaltaan karkuun päässeisiin kissoihin, koiriin ja muihin pieneläimiin usein liittyy. Käytännössä kunta voi järjestää eläimen talteenottoa joko yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Talteenottoaikassa tulisi varautua antamaan tilapäisesti hoitoa eläimille.

Maa- ja metsätalousministeriö kartoitti vuonna 2011 tehdyllä kyselyllä löytöeläinten hoidon järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia sekä eläinten kiinniottoon, kuljetukseen ja hoitoon liittyviä käytäntöjä. Kyselyllä pyrittiin luomaan kokonaiskuva löytöeläinten hoidon järjestämisen kustannuksista ja toimivuudesta eläinsuojelulain kokonaisuudistusta silmällä pitäen. Kysely lähetettiin kaikille Suomen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueille sekä niille kunnille, jotka eivät kuuluneet mihinkään yhteistoiminta-alueeseen. Saadut vastaukset kattavat 131 Suomen 336 kunnasta.

Vuodenvaihteessa 2011–2012 selvitettiin kyselyin eläinten pitäjien (kotieläintilat, ammattimaiset seura- ja harrastuseläinten pitäjät), valvontaviranomaisten (kunnan-, läänin-, tarkastus- ja rajaeläinlääkärit, eläinsuojeluasioita hoitavat poliisit, terveystarkastajat, eläinsuojeluvalvojat) sekä etujärjestöjen ja sidosryhmien (tuottaja- ja eläinsuojelujärjestöt, harrastusyhdistykset, Kuntaliitto, viranomaistahot) näkemyksiä eläinsuojelulain uudistamistarpeista. Sähköpostikyselyssä kysyttiin laajasti mielipiteitä eläinsuojelulain eri osa-alueista. Kysely sisälsi myös kysymykset löytöeläinten talteenottojärjestelmän kehittämistarpeista sekä kissojen ja koirien pakollisesta tunnistusmerkinnästä. Kyselyyn vastasi noin 1600 eläintenpitäjää, noin 170 valvontaviranomaista ja eläinsuojeluvalvojaa sekä noin 30 etujärjestöä ja sidosryhmien edustajaa.

Löytöeläinten talteenottamiseen liittyviä käytäntöjä on selvitetty myös Suomen Eläinsuojeluyhdistysten Liitto SEYN tekemässä löytöeläinlaitoksille kohdennetussa kyselyssä vuonna 2007. Kyselyssä selvitettiin löytöeläinten palautumista omistajilleen ja uudelleensijoittumista, eläinten löytöeläinlaitoksissa saamaa eläinlääkärinhoitoa sekä kuntien ja laitosten välisten sopimusten sisältöä. Kyselyyn vastasi 125 laitosta, joiden toiminta-alue kattoi 288 kuntaa (69 % kunnista).

Ruotsissa löytöeläimiin ja vapaana liikkuviin kissoihin liittyviä ongelmia on kartoitettu melko laajasti eläinsuojelulain kokonaisuudistukseen liittyvässä selvityksessä. Norjan eläinsuojelulaki on uudistettu vuonna 2010 ja tässä yhteydessä sielläkin on selvitetty vapaana liikkuviin kissoihin liittyviä kysymyksiä.

Tämän selvityksen tarkoituksena on esittää yhteenveto edellä mainituista selvityksistä ja kyselyiden tuloksista eläinsuojelulain kokonaisuudistusta silmällä pitäen. Selvityksessä käydään läpi löytöeläinten talteenoton ja hoidon järjestämistä kunnissa ja tarkastellaan monipuolisesti löytöeläinten talteenottoon liittyviä kustannuksia. Erikseen käsitellään irrallaan kulkeviin kissoihin liittyviä ongelmia. Lopuksi keskitytään ongelmien ratkaisuehdotuksiin ja pohditaan keinoja vähentää villiintyneiden kissojen määrää.

II LÖYTÖELÄINTEN TALTEENOTON JA HOIDON JÄRJESTÄMINEN KUNNISSA

Eläinsuojelulaki 15 §

Kunnan on huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteenotettujen koirien ja kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä

Talteen otettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin.

2.1. Löytöeläinten talteenotto

Kuntakyselyn 2011¹ mukaan yleisin käytäntö vuonna 2010 oli, että kunnan asukkaat ottivat löytöeläimet kiinni. Toiseksi yleisimmin löytöeläimet otti kiinni eläinten hoitopaikka tai poliisi. Monissa kunnissa myös eläinsuojeluyhdistysten vapaaehtoiset ottivat kiinni löytöeläimiä.

Kuntalaiset hoitivat eläinten kiinniottamisen ja kuljettamisen omalla kustannuksellaan. Mikäli kiinniottaja ei pystynyt järjestämään eläimen kuljetusta, eläinhoitola huolehti eläinten noutamisesta, Myös eläinsuojeluyhdistys saattoi kuljettaa löytöeläimiä kunnan maksamaa korvausta vastaan. Poliisi huolehti lähinnä eläinsuojelutapausten kiinniottamisesta.

2.2. Löytöeläinten hoito

Kuntakyselyn 2011 mukaan talteen otettujen löytöeläinten hoito kunnissa oli vuonna 2010 järjestetty siten, että kunnalla oli hoitosopimus yksityisen eläinhoitolan pitäjän kanssa.

¹ MMM kysely 27092011. Kuntien järjestämä irrallaan tavattujen pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten hoito. Paula Hirsjärvi-Kallioinen 2014

Ainoastaan yhdessä kunnassa kunta vastasi itse löytöeläinten hoidosta omassa kunnallisessa hoitolassaan.

Sama löytöeläinlaitos saattoi ottaa vastaan eläimiä useamman kunnan alueelta, kuten pääkaupunkiseudulla. Toisaalta joissakin samaan kuntayhtymään kuuluvissa kunnissa on ollut tarkoituksenmukaista järjestää löytöeläinten hoito siten, että kunnilla on sopimukset eri hoitoloiden kanssa.

III TALTEENOTETTujen LÖYTÖELÄINTEN MÄÄRÄ

Kuntakyselyyn 2011 vastanneiden 42 kunnan alueelta talteen otettujen ja kunnan osoittamissa hoitopaikoissa säilytettyjen löytöeläinten määrä oli vuonna 2010 kaikkiaan 5160. Näistä koiria oli 2101 (40,7 % löytöeläimistä) ja kissoja 2915. Muiden eläinten määrä oli vähäinen, 144 eläintä (2,8 % kaikista eläimistä).

Keskimäärin löytöeläimiä oli 126 kuntaa kohti. Kuntakohtaiset löytöeläinten määrät vaihtelivat kuitenkin huomattavasti. Tämän vuoksi koko maan löytöeläinten määrää on vaikea päätellä vastanneiden kuntien eläinmäärien perusteella.

Kuntakyselyn 2011 mukaan löytöeläimiä otettiin eniten talteen Turun seudulla, kaikkiaan 914 eläintä. Löytöeläinten määrät olivat suuria myös Helsingin kaupungissa (686 eläintä), Vantaalla (335 eläintä) ja Oulun seudulla (464 eläintä).

Kahdessa kunnassa ei otettu talteen lainkaan löytöeläimiä, ja yhdeksässä kunnassa löytöeläimiä oli alle 25 vuonna 2010. Kyseiset kunnat olivat yhtä lukuun ottamatta asukasluvultaan pieniä, muutaman tuhannen asukkaan kuntia.

Suomen löytöeläinlaitosten toimintaa koskeva kysely vuodelta 2007² kattoi 67 % löytöeläinlaitoksista, ja tällöin saatiin talteen otettujen löytöeläinten määräksi 11 972. Näistä kissoja oli 6813 ja koiria 4850. Koirien prosentuaalinen osuus oli samaa luokkaa kuin kuntakyselyssä, 40,5 %. Vuonna 2007 muita eläimiä oli kyselyyn vastanneissa löytöeläinlaitoksissa 309.

Myöskään Ruotsissa ei ole tarkkaa tietoa löytöeläinten määristä. Arvio vuodelta 2011 oli, että kodittomia kissoja olisi n. 100 000. Ruotsin eläinsuojelulakiuudistukseen liittyvässä selvityksessä vuodelta 2011³ huomautetaan, että määrä voi kuitenkin olla huomattavasti suurempi. Englannissa on laskettu, että kodittomien kissojen määrä olisi n. 20 % kissojen kokonaismäärästä. Tämän pohjalta laskettuna Ruotsin kodittomien kissojen määrä olisi noin 260 000. Vastaavasti on todennäköistä, että myös Suomessa kodittomien kissojen määrä saattaa olla huomattavasti suurempi kuin kyselyiden perusteella voi päätellä.

² Löytöeläimet 2007 – Suomen löytöeläinlaitosten toiminta ja eläimet. SEY/Miska Kaihlamäki

³ Ny djurskyddslag. Betänkande av utredaren i Översyn av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll. Stockholm 2011

3.1. Kissat ja koirat

Kuntakyselyn 2011 mukaan useimmissa kunnissa talteen otettuja kissoja oli huomattavasti enemmän kuin koiria vuonna 2010. Joissain kunnissa koirien ja kissojen määrät eivät kuitenkaan eronneet olennaisesti toisistaan. Tällaisia kuntia oli yhdeksän. Seitsemässä kunnassa löytökoiria taas oli huomattavasti enemmän kuin kissoja Erityisen paljon koiria otettiin talteen Imatran seudulla (90 koira), Ylöjärvellä (50 koira), Kainuun maakuntayhtymän alueella (95 koira), peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella (Alavieska, Nivala, Sievi, Ylivieska, 70 koira) sekä Oulun seudulla (240 koira). Talteen otettujen kissojen lukumäärä näissä kunnissa oli alhainen, keskimäärin 27 eläintä. Poikkeuksen muodosti Oulun seutu, jossa myös kissojen määrä oli suuri, 214 eläintä.

Vuoden 2011 kuntakyselyssä ei löytynyt yhtä selittävää tekijää koirien suurelle suhteelliselle osuudelle tietyissä kunnissa. Sen sijaan vuoden 2007 löytöeläinhoitoilille kohdistetun kyselyn mukaan talteen otettuja koiria oli kissoja enemmän erityisesti suurissa kaupungeissa kun taas kissojen suhteellinen osuus oli suurempi maaseutukunnissa.

3.2. Muut löytöeläimet

Kuntakyselyyn 2011 vastanneista kunnista 15 ilmoitti ottaneensa talteen muita löytöeläimiä kuin kissoja ja koiria vuoden 2010 aikana. Erityisen paljon näitä otettiin talteen Helsingin kaupungissa (44 eläintä), Vantaan kaupungissa (20) ja Turun seudulla (26). Suurimmassa osassa muista kunnista vuonna 2010 talteen otettujen muiden löytöeläinten määrä oli alle 5, useimmissa 1-2. Eläinlajin mainitsi ainoastaan kolme kuntaa. Tämän pohjalta yleisimpiä olivat pikkunisäkkäät (kanit, gerbiilit, hamsterit, hiiret). Yhden kunnan alueella oli otettu talteen myös lintuja.

3.3. Löytöeläinten määrä suhteessa asukaslukuun

Kuntakyselyn 2011 mukaan kunnissa oli keskimäärin 530 asukasta löytöeläintä kohden vuonna 2010.

Kuntakohtainen vaihtelu oli kuitenkin suuri. Vähiten löytöeläimiä suhteessa asukaslukuun oli Lahden kaupungissa (2393 asukasta löytöeläintä kohden), Tampereen kaupungissa, Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymässä, Askolassa (kussakin yli 1000 asukasta/löytöeläin) ja Porvoossa ja Helsingissä (n. 900 asukasta/löytöeläin).

Eniten löytöeläimiä suhteessa asukaslukuun oli Toholammilla (70 asukasta löytöeläintä kohden). Seuraavaksi eniten löytöeläimiä asukaslukuun suhteutettuna oli Hämeenkyrössä (115 asukasta/löytöeläin), Hollolassa Sallassa, Parkanossa ja Nurmijärvellä.

Myrskylässä ja Hämeenkoskella ei ollut lainkaan löytöeläimiä vuonna 2010.

IV LÖYTÖELÄINTEN HOIDOSTA AIHEUTUVAT NETTOKUSTANNUKSET

Löytöeläinten talteenoton ja hoidon nettokustannuksilla tarkoitetaan kunnan maksettavaksi jäävää osuutta sen jälkeen, kun mahdolliset asiakasmaksuista saadut tulot on vähennetty bruttokustannuksista. Asiakasmaksuilla tarkoitetaan mm. löytöeläimen omistajan maksamia hoitomaksuja ja eläimen myymisestä uudelle omistajalle saatuja tuloja.

Kuntakyselyyn vastanneiden 45 kunnan kokonaisnettokustannukset olivat vuonna 2010 yhteensä 776 234,25 € Keskimäärin kokonaiskustannukset olivat 17 249,65 €kuntaa kohden.

Kuntakohtainen vaihtelu oli suuri. Selvästi suurimmat kustannukset olivat Helsingissä 155 000 € Vantaan kaupungilla 72 500 € ja Oulun seudulla 69 359 € Näiden kustannuksia saattavat osin selittää suuret löytöeläinten määrät. Toisaalta Turun seudulla, jossa löytöeläimiä oli muita kuntia enemmän, kustannukset olivat vähäisemmät (43 429 €).

Turun tavoin Rauman kaupungin ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kustannukset olivat yli 40 000 €

Kuntia, joissa kokonaisnettokustannukset olivat alle 5000 € oli kaksikymmentä. Näistä viidessä kustannukset olivat alle 1000 €

Kahdessa kunnassa ei ollut lainkaan löytöeläimiä. Kustannuksia näissä oli kuitenkin muutamia satoja euroja.

4.1. Nettokustannukset eläintä kohden

Keskimääräiset nettokustannukset eläintä kohden olivat 185,80 € Kuntakohtainen vaihtelu oli suuri. Vaihtelulle ei löytynyt selkeää selittävää tekijää.

Suurimmat kustannukset olivat Porvoon kaupungilla, 712,64 €eläintä kohden.

Rauman kaupungilla oli toiseksi suurimmat kustannukset 505,38 € Neljässä kunnassa kustannukset olivat yli 400 €eläintä kohden (Lahden kaupunki, Pornainen, Askola ja Myrskylä).

Kunnissa joissa löytöeläinten määrä oli suuri (Helsinki, Vantaa, Oulun seutu), eläinkohtaiset kustannukset olivat lähellä keskiarvoa. Sen sijaan Turun seudulla, jossa oli eniten löytöeläimiä, kustannukset eläintä kohden olivat vähäiset, 47,51 €

4.2. Nettokustannukset asukasta kohden

Keskimääräiset kustannukset asukasta kohden olivat 0,36 € Kustannukset vaihtelivat kunnittain. Erot kustannuksissa eivät selittyneet esimerkiksi eroissa talteen otettujen eläinten määrissä suhteessa asukaslukuun.

Suurimmat kustannukset olivat Hartolassa (1,32 €), Rauman seudulla (1,18 €), Pornaisissa (0,87 €) Kärkölässä (0,82 €) ja Porvoon seudulla (0,77 €)

Kuudessa kunnassa kustannukset olivat alle 0,1 €asukasta kohden.

4.3. Kodittomista kissoista aiheutuneet kustannukset Ruotsissa

Ruotsissa löytöeläinten talteenottoon sovelletaan eläinsuojelulakia, löytötavaralakia (karanneiden kissojen osalta) ja valvontalakia. Järjestelmä on sekava ja toimenpiteet voivat erota toisistaan sen mukaan, millä perusteella eläin on otettu talteen. Tämän takia Ruotsin eläinsuojelulain uudistukseen liittyvässä selvityksessä suositellaan, että löytöeläinten talteenotosta säädettäisiin ainoastaan eläinsuojelulaissa ja että löytöeläinten talteenotto ja hoito olisi aina lääninhallituksen vastuulla.

Eläinsuojelulain mukaan lääninhallitus voi tehdä päätöksen eläimen hoidon järjestämisestä, jos eläimen omistajaa ei tavoiteta ja eläin voi altistua kärsimykselle. Osa lääninhallituksista tulkitsee säännöksen koskevan myös irrallaan tavattuja kissoja. Poliisin tehtävä on toteuttaa lääninhallituksen päätös. Päätöksen irrallaan tavatun eläimen talteenotosta voi tehdä myös poliisi, esimerkiksi virka-ajan ulkopuolella tapahtuvan eläimen kiinniottamisen yhteydessä. Poliisin tulee informoida talteenotosta lääninhallitusta, joka päättää talteenoton jatkamisesta. Eläinsuojelulain nojalla kiinniotetun eläimen säilyttämisaika on 10 vrk. Jollei eläimen omistaja ole noutanut eläintä määräaikaan mennessä tai ellei omistajaa ole löytynyt, eläin voidaan lopettaa tai se voidaan myydä tai luovuttaa vastikkeetta uuteen kotiin.

Löytötavaralainsäädännön perusteella (karanneiksi arvioidut eläimet) talteenotettavien eläinten kiinniotosta ja hoidosta huolehtii poliisi. Löytötavarana kiinniotettujen eläinten säilytysaika on 3 kuukautta. Jollei eläimen omistajaa löydy eikä eläimen löytäjä tahdo eläintä itselleen säilytysajan päättyessä, poliisilla on oikeus myydä eläin tai luovuttaa se vastikkeetta uudelle omistajalle. Erityistapauksissa poliisi voi lopettaa eläimen ennen säilytysajan päättymistä. Käytännössä poliisi tekee usein yhteistyötä eläinsuojelujärjestöjen kanssa eläinten säilytyksessä ja uudelleensijoituksessa.

Valvontalain mukaan villiintyneen tai hylätyn kissan saa lopettaa riistanhoidollisista syistä.

Ruotsin eläinsuojelulain uudistukseen liittyvän selvityksen 2011 mukaan tarkkaa tietoa löytöeläinten aiheuttamista kuluista ei ole saatavissa. Arvio oli, että läänien ja poliisiviranomaisten yhteiskulut kodittomien kissojen kiinniotosta ja hoidosta olisivat olleet noin 15 miljoonaa kruunua vuonna 2010.

Arvion mukaan lääneille olisi aiheutunut kodittomista kissoista kuluja kaikkiaan noin 3 150 000 kruunua, keskimäärin 150 000 kruunua lääniä kohden. Kuluissa oli Suomen tavoin suuret läänikohtaiset erot; suurimmat kulut olivat 1 miljoonan kruunun luokkaa, pienimmät 25 000 kruunua.

Ruotsalaisessa selvityksessä eroja selitettiin osin kodittomien kissojen määrän alueellisella vaihtelulla. Sen sijaan suomalaisessa aineistossa löytöeläinten määrän alueellinen vaihtelu ei näyttänyt olevan selkeä selittävä tekijä.

Ruotsalaisen selvityksen mukaan toinen syy eroihin oli todennäköisesti siinä, että eri lääneissä hoidettiin kissaongelmaa eri tavoin. Myös Suomessa tällä voidaan selittää osa kustannusten eroista.

Ruotsin poliisiviranomaisten kulut vaihtelivat huomattavasti lääneittäin. Kuluja oli vaikea arvioida, koska poliisilla oli monenlaisia tehtäviä kissojen huostaanotosta villiintyneiden kissojen muodostamien suurten kolonioiden pyydystämiseen pitkän ajanjakson kuluessa. Arvioijan mukaan poliisilta kului kaikkiaan 6 miestyövuotta kodittomiin kissoihin liittyvissä tehtävissä vuoden 2010 aikana. Tämä vastaisi noin 10 miljoonan kruunun summaa.

Eläinten säilytyksen ja kiinnioton arvioitiin aiheuttavan kustannuksia noin 2 miljoonaa kruunua. Lisäksi kuluja aiheuttivat lääninhallituksen ja poliisin hoitamat tarkastusmatkat.

V LÖYTÖELÄINTEN KIINNIOTOSTA, KULJETUKSESTA, ELÄINLÄÄKÄRIKULUISTA JA MUUSTA HOIDOSTA AIHEUTUNEET KUSTANNUKSET VUONNA 2010

Eläinsuojelulain 15 § edellyttää, että kunta järjestää löytöeläinten tilapäisen hoidon. Laissa ei sen sijaan ole otettu kantaa siihen, kenen vastuulle kuuluu löytöeläinten kiinni ottaminen ja kuljettaminen kunnan osoittamaan talteenottoaikaan. Laissa ei ole liioin tarkemmin määritelty sitä, mitä eläinten tilapäiseen hoitoon tulisi sisältyä.

Eläinsuojelulain 14 §:ssä on säädetty sairaiden, vahingoittuneiden tai muutoin avuttomassa tilassa olevien eläinten auttamisvelvollisuudesta. Käytännössä tämän voidaan tulkita tarkoittavan ainakin sitä, että kunnan tulisi huolehtia sen osoittamaan talteenottoaikaan päätyneiden sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten ensiavusta tai lopettamisesta, jos eläimen tila sitä edellyttää.

Suurin osa kuntakyselyyn 2011 vastanneista kunnista (27 kuntaa) korvasi löytöeläinten kuljetuksesta aiheutuvia kustannuksia vuonna 2010. Kiinniottokustannuksia ja muita kuin ensiavusta tai eläimen lopetuksesta johtuvia eläinlääkärikuluja korvattiin kymmenessä kunnassa. Eläinten muusta hoidosta (mm. yli 15 vrk kestävä hoito) aiheutuneita kuluja korvattiin vain viidessä kunnassa. Kuntia, joissa ei korvattu mitään mainituista kustannuksista oli 38 % vastanneista.

Kahdessa kunnassa (Jyväskylä ja Raisio) korvattiin kaikkia yllämainittuja kustannuksia. Neljässä kunnassa korvattiin kolmenlaisia kustannuksia. Löytöeläinten kiinni otosta, kuljetuksista ja eläinlääkärin hoidosta korvattiin kuluja Kotkassa, Oulun seudulla ja Sisä-Savossa. Vantaalla ja Pudasjärvellä korvattiin eläinten kuljettamisesta, eläinlääkärin hoidosta sekä eläinten muusta hoidosta aiheutuvia kuluja,

Kunnista joissa ei korvattu mitään mainituista kustannuksista (17 kuntaa), lähes puolet oli asukasluvultaan pieniä (alle 16 000 asukasta). Yli 100 000 asukkaan kuntia oli viisi.

5.1. Löytöeläinten kiinniotosta, kuljetuksesta, eläinlääkärikuluista ja muusta hoidosta aiheutuneet kustannukset asukasta kohden

Osa kuntakyselyyn 2011 vastanneista kunnista sisällytti yllämainittuihin toimintoihin liittyvät kustannuksensa erittelemättä löytöeläintoiminnan nettokustannuksiin. Tässä esitetään luotettavat vastaukset, jotka saatiin 24 kunnasta.

Viidessä kunnassa ei ollut kustannuksia ja lisäksi yhdeksän kuntaa ilmoitti että kuluja eläinten kiinniotosta, kuljettamisesta tai eläinlääkäripalveluista ei korvata.

Kymmenessä kunnassa korvattiin ainakin joitakin kuluja. Kyseiset kunnat olivat Forssan seutu, Jyväskylän seutu, Helsingin kaupunki, Vantaan kaupunki, Kotka, JIK peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä (Jalasjärvi, Ilmajoki, Kurikka), Hartola, Kouvola, Pyhäjärvisseutu ja Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä.

Kustannukset näissä kunnissa olivat asukasta kohden keskimäärin 0,11 € Neljällä kunnalla kustannustaso oli 1-2 senttiä, viidellä kunnalla 10–20 senttiä.

Poikkeuksen muodosti Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä, jossa kustannukset asukasta kohden olivat 0,43 € Myös kustannukset eläintä kohden olivat kyseisessä kunnassa poikkeuksellisen korkeat. Osasyynä Sisä-Savon lukuun saattaa olla, että löytöeläimiä on paljon suhteessa asukaslukuun. Sisä-Savossa korvattiin eläinten kiinniotto, kuljetus ja eläinlääkärikuluja. Myös Vantaalla ja Kotkassa korvattiin kolmenlaisia kuluja, mutta kustannukset asukasta kohden olivat alhaiset, 1-2 senttiä. Vantaan osalta eroa voidaan osin selittää kaupungin suurella asukasmäärällä.

5.2. Löytöeläinten kiinniotosta, kuljetuksesta, eläinlääkärikuluista ja muusta hoidosta aiheutuneet eläinlääkärikustannukset

Kuntakyselyssä 2011 kustannukset löytöeläintä kohden vuodelta 2010 oli mahdollista laskea kahdeksasta kunnasta. Keskimääräiset kustannukset löytöeläintä kohden olivat 31,26 €

Kustannukset löytöeläintä kohden vaihtelivat suuresti. Neljässä kunnassa (Forssa, Helsinki, Vantaa, Kotka) kustannukset olivat 8-12 € kolmessa kunnassa (Hartola, Pyhäjärvisseutu, JIK peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä,) luokkaa 30–40 € Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymässä kustannukset olivat huomattavasti suuremmat, 114 €

Kotkassa ja Vantaalla kustannukset eläintä kohti olivat huomattavasti vähäisemmät kuin Sisä-Savossa, vaikka Kotkassa korvattiin Sisä-Savon tavoin kiinniotto-, kuljettamis- ja eläinlääkärikuluja ja Vantaalla kuljetus- ja eläinlääkärikuluja sekä hoitolalle aiheutuneita ylimääräisiä kuluja.

JIKissä ja Pyhäjärvisseudulla korvattiin kiinniotto- ja kuljetuskuluja, Hartolassa kuljetus- ja eläinlääkärikuluja.

VI IRRALLAAN KULKEVIEN KISSOJEN AIHEUTTAMAT ONGELMAT

6.1. Irrallaan kulkevien kissojen aiheuttamat ongelmat ja niihin puuttuminen Suomessa

Kuntakyselyyn 2011 vastanneista 48 kunnasta noin kolmannes ilmoitti, että kissoista ei aiheudu merkittäviä ongelmia.

Kunnista, joissa kissaongelmia oli (26 kuntaa), yhtä lukuun ottamatta kaikki nostivat esiin naapuruussuhdeongelmat. Joissain vastauksissa korostettiin, että se, mikä koetaan ongelmaksi, vaihtelee alueittain. Kaupunkimaisessa ympäristössä irrallaan liikkuvia kissoja pidetään herkemmin ongelmana kuin maaseudulla, jossa kissoja perinteisesti pidetään vapaina. Myös kaupunkien alueella kissojen aiheuttamat naapuruussuhdeongelmat saattavat keskittyä tietyille alueelle, vaikka muillakin alueilla on runsaasti irrallaan liikkuvia kissoja.

Noin puolet kuntakyselyyn vastanneista ilmoitti että kissoista aiheutuu hygieniaongelmia ja jokseenkin yhtä moni oli sitä mieltä, että irrallaan liikkuviin kissoihin liittyy eläinsuojelullisia ongelmia.

Kuntakyselyn 2011 mukaan kaikkiaan kymmenessä kunnassa oli naapuruussuhdeongelmien lisäksi sekä eläinsuojelullisia että hygieniaongelmia vuonna 2010. Nämä olivat Porvoo, Nurmijärvi, Vantaa, Vaasa-Laihia-Vähäkyrö, Toholampi, Kuopio, Turku, Kotka, Peruspalvelukuntayhtymä Kallio ja Sisä-Savo.

Näissä kunnissa irrallaan tavattujen kissojen vähentämiseen oli puututtu tehokkaammin kuin muissa kunnissa. Seitsemässä kunnassa kustannettiin villiintyneiden kissojen vähentämiseen tähtäviä toimenpiteitä kuten pyydystämistä tai lopettamista. Paikallisen eläinsuojeluyhdistyksen kanssa tehtiin yhteistyötä neljässä kunnassa, lähinnä siten, että kunta kustansi eläinsuojeluyhdistyksen pyydystämien villiintyneiden kissojen lopetuksen tai maksoi loukutuksesta vähäisen korvauksen. Kahdessa kunnassa (Vantaa, Turku) kunta huolehti villiintyneiden kissojen pyydystämisestä. Yhdessä kunnassa (Kuopio) toimenpiteet rajoituivat siihen, että kuntalaisille lainattiin loukkuja pientä korvausta vastaan. Ainoastaan yhdessä kunnassa ei ollut ryhdytty minkäänlaisiin toimenpiteisiin kissojen aiheuttamien ongelmien suhteen.

Porvoossa villiintyneiden kissojen määrää oli pyritty vähentämään erityisen aktiivisesti. Kotikissojen omistajille suunnattiin neuvontaa ja kaupungin nettisivuilla oli kirjallinen ohje kissojen kiinnipitovelvollisuudesta. Terveyshaittapauksissa tehtiin tarkastuksia ja aluehallintovirasto kustansi kuntalaisten pyydystämien villiintyneiden kissojen lopetuksen.

Kaiken kaikkiaan kuntien toimissa irrallaan kulkevien kissojen määrän vähentämiseksi oli runsaasti tehostamisen varaa. Yleisin tapa (9 vastaajaa) puuttua kissaongelmaan oli toimia

yhteistyössä paikallisen eläinsuojeluyhdistyksen kanssa siten, että eläinsuojelujärjestö huolehti kissojen pyydystämisestä ja kunta kustansi eläinten lopetuksen tai korvasi pyydystämisestä syntyneitä kustannuksia. Kolme kuntaa huolehti itse kissojen pyydystämisestä. Yksi kunta huolehti eläinten kastroinnista/steriloinnista ja uusien kotien etsimisestä eläinhoitolan kissoille. Kahdessa kunnassa lainattiin loukkuja kuntalaisille.

6.2. Kissojen aiheuttamista ongelmista: Ruotsin selvitys

Ruotsin eläinsuojelulain uudistukseen liittyvässä selvityksessä vuodelta 2011 todettiin, että kissojen aiheuttamia ongelmia voivat olla tautien levittäminen, villien eläinten populaatioiden vahingoittaminen, ekosysteemille aiheutuvat vahingot, hygieniaongelmat ja eläinsuojelulliset ongelmat.

Selvityksen mukaan on vain vähän tutkimuksia siitä, missä määrin irrallaan liikkuvat kissat levittävät tauteja ihmiseen tai muihin eläimiin. On kuitenkin viitteitä siitä, että tautien siirtyminen riippuu maasta ja ilmastovyöhykkeestä. Yleinen käsitys Euroopassa on, että ihmisen tai kotikissan riski sairastua villiintyneiden kissojen levittämiin vakaviin tauteihin on vähäinen. Suurempi riski on loistartunta. Myös Norjan eläinsuojelulain 2010 perustelutekstissä⁴ huomautetaan, että kodittomien kissojen levittämien tautien aiheuttama vaara ei ole suurempi kuin vaara saada tauti kotikissalta. Ruotsin oloissa vapaana kulkevalla kotikissalla on suurin riski saada korvapunkkitartunta tai kissarutto, joista kumpikaan ei tartu ihmiseen.

Useiden eurooppalaisten tutkimusten mukaan irrallaan kulkevat kissat voivat olla todellinen vaara nisäkäs- ja lintupopulaatioille ja myös joillekin selkärangattomille. Ruotsissa asiaa ei ole laajalti tutkittu. Selvityksessä korostettiin, että myös irrallaan liikkuva hyvin syönyt kotikissa voi olla uhka villoille eläimille, koska kesykissoilla saalistusvaisto ei liity eläimen ravitsemustilaan.

Kissojen aiheuttamista hygieniaongelmista ei ole Ruotsissa tutkimusta, mutta muualla Euroopassa on havaittu, että se mikä koetaan hygieniaongelmaksi, vaihtelee. Esimerkiksi haja-asutusalueilla kissoista ei koeta aiheutuvan hygieniahaittaa ja kissanomistajat suhtautuvat kissojen aiheuttamiin mahdollisiin hygieniahaittoihin vähemmän negatiivisesti kuin muut kansalaiset. Vastaavanlaisia ajatuksia nousi esiin myös Suomen kuntakyselyssä 2011.

Eläinsuojelullisia ongelmia ovat nälkiintyminen, sairaudet, säätilan vaikutukset kissan hyvinvointiin sekä liikenteen, muiden eläinten ja ihmisen aiheuttamat uhat kissojen hyvinvoinnille. Kodittomien kissojen terveydentila on usein heikko ja ne ovat vaikeasti aliravittuja. Erään yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan 75 % kodittomista kissanpoikasista kuoli tai katosi ennen kuuden kuukauden ikää. Vastaavanlaisia havaintoja on mm. Australiasta, Japanista ja Israelista. Korkeaan kuolleisuuteen vaikuttavat sairauksien ja aliravitsemuksen ohella kodittomien koirien, muiden eläinten ja liikenteen aiheuttamat vammat. Kodittomien

⁴ Dyrevelferdslove Kommentarutgave. Inger Helen Stenevik & Cecilie M Mejdell. Universitetforlaget, Norge 2011

kissojen hyvinvointiongelmia on mahdollista vähentää ruokkimalla niitä ja tarjoamalla niille eläinlääketieteellistä hoitoa sekä suojaa säätä vastaan Tämä on kuitenkin käytännössä haastavaa.

VII LÖYTÖELÄIMIIN LIITTYVIÄ KEHITTÄMISTARPEITA JA RATKAISUEHDOTUKSIA

7.1 Löytöeläinten kiinniottaminen ja kuljettaminen hoitopaikkaan

Kuntakysely 2011

Kuntakyselyssä 2011 nousivat erityisesti esiin eläinten kuljettamiseen liittyvät vastuukysymykset. Eläinten kuljettamisesta löytöeläinlaitolaan ei ole ollut selkeää ohjeistusta, joten kuljettaminen ei ole ollut kenenkään vastuulla. Tämän vuoksi toivottiin, että kuljettamiseen otettaisiin kantaa eläinsuojelulaissa. Yksi vastaaja ehdotti, että eläinten talteenotto kuuluisi kunnan tehtäviin, jolloin löytöeläinlaitolan pitäjä hakisi eläimen esimerkiksi korotettua kilometrikorvausta vastaan. Yksi vastaaja korosti kuljettamisen vaikeutta eläinten likaisuuden, vihaisuuden yms. seikkojen takia.

Yksi vastaaja toivoi selkeää ohjeistusta villiintyneiden kissojen kiinniottoon. Vastaajan mielestä villiintyneiden kissojen pyydystämistä puoltavat eläinsuojelulliset syyt. Tämän vuoksi toiminnan tulisi olla valtion kustantamaa.

Yhdessä vastauksessa tuotiin esille se, että suuressa kunnassa, jossa on paljon eläinsuojelutyötä, kunta ei ehdi hoitaa kaikkia sille määrättyjä tehtäviä. Tämän vuoksi vastaaja toivoi läänin eläinsuojeluvallioille lisää valtuuksia.

Sidosryhmäkysely 2012

Sidosryhmäkyselyssä 2012⁵ valvontaviranomaiset kaipaivat selkeytystä ja tarkennusta eri tahojen vastuisiin ja tehtävänjakoon eläinten kiinniottamisen ja kuljettamisen ja tästä aiheutuneiden kustannusten korvaamisen osalta. Poliisihallitus korosti, että kunnilla on oltava käytännön mahdollisuudet toteuttaa lain sille asettamia tehtäviä.

Myös eläinsuojelujärjestöt toivoivat tarkennuksia siihen, mikä taho on vastuussa eläinten kiinniottosta ja kuljettamisesta löytöeläinlaitolaan. Suomen Eläinsuojeluyhdistysten Liitto (SEY) ja Helsingin Eläinsuojeluyhdistys (HESY) esittivät, että lakiin olisi kirjattava selkeästi kuntien vastuu löytöeläinten sekä muiden irrallaan olevien pienikokoisten harraste-eläinten, esim. villiintyneiden kissojen, kiinniottosta ja kuljetuksesta löytöeläinlaitolaan. HESY korosti, että kuljetuksen ja eläimen talteenoton tulisi toimia jokaisessa kunnassa vuorokauden ympäri vuoden jokaisena päivänä. Velvoitteiden noudattamatta jättämisestä tulisi HESY:n mukaan olla riittävät sanktiot. Myös Suomen Luonnonsuojeluliitto toi esiin sen, että kuntakohtaiset käytännöt ovat

⁵ MMM Eläinsuojelulakiin liittyvät kyselyt 2012 - viranomaiset, eläinten pitäjät ja sidosryhmät

liian vaihtelevia määrältään ja laadultaan. HESY:n tavoin Suomen Luonnonsuojeluliitto esitti että kunnille asetettaisiin sanktiot lain velvoitteiden noudattamatta jättämisestä.

HESY:n mukaan laissa olisi myös määriteltävä, mikä taho on vastuussa huostaan otettujen eläinten kuljetuksesta, hoidosta sekä hoidon kustannuksista.

Löytöeläinten kiinniottaminen ja kuljettaminen Ruotsissa

Kuntakyselyn 2011 ja sidosryhmäkyselyn 2012 vastaajien tavoin myös Ruotsin eläinsuojelulain uudistukseen liittyvässä selvityksessä 2011 todettiin, että viranomaisten vastuut ja velvollisuudet eläinten kiinniottamisesta ja löytöeläinhoitoon toimittamisesta ovat olleet epäselviä ja ne tulee kirjata lakiin selkeästi.

Ruotsin selvityksen mukaan vastuu löytöeläinten kiinniottamisesta ja kuljettamisesta tulisi olla lääninhallituksella. Myös poliisiviranomaisilla tulisi olla mahdollisuus päättää eläinten talteenotosta esimerkiksi silloin kun eläimiä on tarpeen ottaa kiinni ja kuljettaa hoitopaikkaan virka-ajan ulkopuolella. Tämä vastaa HESY:n ajatusta eläinten kiinnioton mahdollisuudesta tarvittaessa myös virka-ajan ulkopuolella.

Ruotsin selvityksessä linjattiin kiinniottamisvelvollisuutta seuraavalla tavalla. Jos koira tai muu seura- tai harraste-eläin tavataan ilman omistajaa, on todennäköistä, että se on karannut tai hylätty, ja se tulee ottaa kiinni ja toimittaa löytöeläinhoitoon. Koska kissojen annetaan perinteisesti kulkea ulkona yksikseen, irrallaan tavatun kissan kohdalla ei voida automaattisesti olettaa, että se on hylätty. Tämän vuoksi viranomaisen tulee puuttua asiaan ainoastaan silloin, kun tämä on eläinsuojelullisista syistä perusteltua tai kissan vapaana kulkeminen muodostaa jonkinlaisen ongelman, esimerkiksi kun on kyse kissakoloniasta. Jos kuitenkin on syytä uskoa, että kissa on hylätty, se tulee ottaa kiinni ja toimittaa löytöeläinhoitoon, koska jo hylkääminen sinänsä altistaa eläimen kärsimykselle.

7.2. Löytöeläinhoitoloiden tason takaaminen

Kuntakyselyssä 2011 kiinnitettiin huomiota eläinhoitoloiden tasoon. Joidenkin eläinhoitoloiden heikko taso saattaa liittyä siihen, että kunnat pyrkivät tekemään sopimukset hoitolan kanssa mahdollisimman edullisesti. Jos pienessä kunnassa ei ole mahdollista tai taloudellisesti järkevää ylläpitää riittävän tasokasta ja asiantuntevaa hoitolaa, useamman kunnan yhteinen tasokas hoitopaikka voisi auttaa ongelmaan. Tämä saattaisi myös helpottaa hoitopaikan löytämistä sairaille eläimille tai lintujen ja matelijoiden kaltaisille ”eksoottisille” eläimille.

Valvontaviranomaiset puolestaan esittivät sidosryhmäkyselyssä 2012, että kunnalla tulisi olla velvollisuus varmistaa, että hoitopaikka on eläimille sopiva. Valvontaviranomaisten tavoin eläinsuojelujärjestöt ja Eläinten Hyvinvointikeskus EHK toivoivat säädöksiä hoitopaikkojen tilojen tasosta ja henkilökunnan pätevydestä. EHK esitti myös pienten kuntien yhteistyötä löytöeläinten hoidon järjestämisessä. SEY ja HESY esittivät, että kunnallisen löytöeläinohjelmien kilpailutuksessa olisi otettava kilpailukriteeriksi hinnan lisäksi löytöeläintalon henkilökunnan ammattitaito ja eläinten hyvinvointia edistävät pito-olosuhteet. Lisäksi löytöeläinhoitoloiden tulisi pitää tilastoa kaikista niiden kautta kulkevista eläimistä.

Talteenottoaikkakohtaisista tilastoista tulisi kerätä valtakunnallinen vuositilasto. Eläinsuojeluliitto Animalia ry:n mukaan laissa tulisi määrittellä tilapäishoidon taso tilavaatimusten lisäksi muun muassa eläinten hyvinvointia heikentävien sairauksien ja vammojen hoidon osalta.

Valvontaviranomaiset toivat esiin ajatuksen, että olisi syytä tarkentaa, millaisten eläinten hoitoon hoitolalla tulee olla valmiudet (kanit, käärmeet, minisiat, ponit, papukaijat, kilpikonnat). Lemmikkilinnut Kaijuli ry korosti, että linnut tulisi sijoittaa nopeasti asiantunteviin hoitopaikkoihin sen sijaan että niitä pidettäisiin löytöeläintarhoissa, joissa ei ole kokemusta tai tiloja pitää lemmikkilintuja. Kaijulin mukaan tässä asiassa voitaisiin kehittää yhteistyötä lajiyhdistysten/-harrastajien ja löytöeläintarhojen kanssa.

7.3. Löytöeläinten palautuminen omistajilleen sekä uudelleensijoitus

Löytöeläinhuoltoille suunnatun kyselyn 2007 mukaan vain noin 11 % löytöeläinhuoltoihin tuoduista kissoista päätyi takaisin omistajilleen. Kodittomiksi jääneistä kissoista 61 % pystyttiin sijoittamaan uuteen kotiin. Koirista omaan kotiinsa palautui 84 % ja 77 % kotia vaille jääneistä koirista sijoitettiin uuteen kotiin.

Kyselyssä pohdittiin syitä siihen, miksi kissat päätyvät vain harvoin takaisin omistajilleen. Pääasiallisina syinä pidettiin tietämättömyyttä löytöeläinhuoltoiden olemassaolosta, kissanomistajien välinpitämättömyyttä sekä kissojen halpuutta ja helppoa saatavuutta, jonka takia kadonneen kissan löytämiseksi ei viitsitä nähdä vaivaa.

Ongelman ratkaisuksi kyselyssä esitettiin löytöeläinhuoltoiden tunnettuuden lisäämistä. Tällöin mahdollisuus, että eläimet pääsisivät takaisin omaan kotiinsa, kasvaisivat. Samalla päästäisiin eläinten lyhyempiin säilytysaikoihin. Tiedotuksen myötä myös uutta lemmikkiä harkitsevat ihmiset tulisivat tietoisemmiksi mahdollisuudesta ottaa koditon lemmikki.

Myös kuntakyselyssä 2011 esitettiin löytöeläinhuoltoista tiedottamisen ja uusien kotien etsimisen tehostamista. Samalla kuitenkin nousi esiin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla tunnettu ilmiö, että lemmikin omistaja, joka tahtoo päästä eläimestään eroon, saattaa viedä lemmikkinsä hyväksi tunnettuun löytöeläinhuoltoon löytöeläimenä. Lemmikin omistaja saattaa myös järjestää lemmikkinsä löytöeläimenä hoitolaan esim. lomamatkansa ajaksi ja noutaa sen ”löytyneenä” palattuaan. Samaa ilmiötä on havaittu myös Ruotsissa.

Kuntakyselyssä tuli myös esiin ajatus, että löytöeläinhuoltoverkoston tulisi olla riittävän tiheä koko maassa, jotta ketju eläimen kiinniotosta sen kotiuttamiseen tai uudelleensijoittamiseen olisi sujuva.

Sidosryhmäkyselyssä 2012 erityisesti eläinten pitäjät pitivät tärkeänä löytöeläinhuoltojen tunnettuuden lisäämistä. Myös valvontaviranomaisten mielestä kansalaisten tietoisuutta löytöeläinten hoitopaikoista tulisi lisätä.

Lisäksi toivottiin löydetyistä eläimistä tiedottamisen tehostamista sekä eri viranomaisten välisen tiedonkulun parantamista. Suomen Hevosomistajien Keskusliitto esitti, että tiedonkulkua poliisin ja löytökotien välillä tulisi parantaa. Liiton mukaan kadonneesta eläimestä ilmoitetaan

usein poliisille. Jos löytökodit ilmoittaisivat poliisille löydetty eläimet, yhteys kadonneen eläimen ja omistajan välille saataisiin nopeammin.

Sidosryhmäkyselyssä 2012 eläinten pitäjät nostivat esiin sen, että tiettyjen omistajien eläimet kulkevat irrallaan ja joutuvat toistuvasti löytöeläinhuoltoon. Järjestelmää toivottiin kehitettävän siten, että nämä henkilöt saataisiin vastuuseen välinpitämättömästä eläintenpidostaan. Tätä toivoi myös Kunnaneläinlääkäriliitto, joka ehdotti, että eläin voitaisiin eläinlääkärin harkinnan mukaan ottaa omistajalta eläinsuojelulain 44§ (kiireelliset toimenpiteet) perusteella ja myydä käypään hintaan.

Löytökissan uudelleensijoittaminen Ruotsissa

Ruotsissa otettiin löytöeläinhuoltoihin vuonna 2006 7400 löytökissaa. Löytöeläinhuoltoiloiden määrä oli noin 60. Näistä 38 % ei ottanut vastaan villiintyneitä kissoja. Vain pieni osa löytöeläinhuoltoihin tuoduista kissoista lopetettiin, muille etsittiin uusi koti. Alkuperäiselle omistajalleen palautuneiden kissojen määrästä ei esitetty tilastoa, mutta selvityksessä todettiin ongelmaksi, että kissojen omistajat kysyvät kissojaan vain harvoin löytöeläintaloista.

Muualla Euroopassa on samankaltainen tilanne. Sen sijaan USA:ssa, jossa löytöeläinhuoltoihin otetaan villiintyneitä kissoja, 70 % talteenotetuista kissoista lopetettiin.

Ruotsin eläinsuojelulainsäädännön uudistamiseen liittyvässä selvityksessä ehdotetaan monissa löytöeläinhuoltoissa jo noudatettavaa periaatetta, että koditon kissa, joka on sairas, vahingoittunut tai niin villiintynyt, että se ei voi hyvin ihmisen läheisyydessä, tulee lopettaa. Jos kissa on terve, se tulee ensisijaisesti myydä tai luovuttaa henkilölle, joka pitää kissasta hyvää huolta. Löytöeläinhuoltoiloiden mukaan uusien kotien löytäminen kissoille on kuitenkin vaikeaa. Jos kissalle ei löydetä kotia kohtuullisessa ajassa, se tulisi selvityksen mukaan lopettaa. Näin välttäisiin vaaralta, että eläin joutuisi viettämään koko ikänsä löytöeläinhuolossa. Toisaalta olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta mahdollisimman harva kissa jouduttaisiin lopettamaan.

7.4. Eläinten säilyttämisaika löytöeläinhuolossa

Eläinsuojelulain 15 § mukaan talteenotettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin. Kunnalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Kuntakyselyssä 2011 eläinten lakisäateistä säilytysaikaa pidettiin tarpeettoman pitkänä sillä perusteella, että eläimen omistaja todennäköisesti hakee sen jo ensimmäisten päivien kuluessa tai sitten ei lainkaan. Myös valvontaviranomaisten näkemys sidosryhmäkyselyssä 2012 oli, että jollei omistaja löydy viikon kuluessa eläimen talteenotosta, on todennäköistä, ettei omistajaa löydy. Valvontaviranomaisten mukaan lyhyempi aika mahdollistaisi uuden kodin etsimisen varhaisemman käynnistämisen ja antaisi myös mahdollisuuden tarvittaessa lopettaa eläin aikaisemmin.

Sen sijaan eläintenpitäjät pitivät sidosryhmäkyselyssä 2012 15 vrk:n aikaa aivan liian lyhyenä. Myös Kissaliitto ja Suomen Ympäristökeskus pitivät nykyistä pitoaikaa löytöeläinhuolossa liian lyhyenä. Kissaliitto esitti, että säilytysajan tulisi olla 2 kuukautta.

Ruotsin käytäntö

Ruotsissa löytöeläimen säilyttämisaika on lyhyempi kuin Suomessa. Eläin joutuu valtiolle, mikäli omistaja ei nouda sitä viiden päivän kuluessa siitä, kun hän saa tiedon eläimen talteenottamisesta. Jos omistaja on tuntematon tai häneen ei saada yhteyttä, eläimen säilytysaika on 10 päivää siitä, kun lääninhallitus on tehnyt päätöksen eläimen talteenottamisesta. Tämän jälkeen lääninhallitus voi tehdä päätöksen eläimen lopettamisesta, myymisestä tai vastikkeettomasta luovuttamisesta uudelle omistajalle.

Kissan omistaja saa kissansa takaisin maksamalla summan, joka vastaa viranomaisten kuluja kissan kiinniotosta ja omistajan etsimisestä. Jos omistaja ei tahdo maksaa, kissa siirtyy valtion omistukseen ja sitä kohdellaan samalla tavoin kuin hylättyä tai karannutta eläintä.

7.5. Talteenotettujen eläinten eläinlääketieteellinen hoito löytöeläinhuolossa

Eläinsuojelulain 14 §:ssä on säädetty sairaiden, vahingoittuneiden tai muutoin avuttomassa tilassa olevien eläinten auttamisvelvollisuudesta. Käytännössä tämän voidaan tulkita tarkoittavan ainakin sitä, että kunnan tulisi huolehtia sen osoittamaan talteenottoaikaan päätyneiden sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten ensiavusta tai lopettamisesta, jos eläimen tila sitä edellyttää.

Suomen löytöeläinhuoitolojen toimintaa koskevan kyselyn 2007 mukaan eläinlääkintähuoltoa tarjottiin löytöeläimelle lähinnä akuuteissa tapauksissa. Muutamalla löytöeläinhuoitolalla annettiin eläimille rokotukset ja/tai järjestettiin eläimen merkitseminen ja/tai sterilointi/kastrointi. Kuntakyselyyn 2011 vastanneista kunnista 10 korvasi muita kuin ensiavusta tai eläimen lopetuksesta johtuvia eläinlääkärikuluja.

Sidosryhmäkyselyssä 2012 valvontaviranomaiset ja eläinsuojelujärjestöt toivoivat tarkennuksia siihen, mikä taho on vastuussa talteenotettujen eläinten hoidosta sekä hoidon kustannuksista. Suomen Eläinsuojeluyhdistysten Liitto SEY ja Helsingin Eläinsuojeluyhdistys HESY ehdottivat, että eläinten talteenottoaikoissa tulisi antaa välttämättömän eläinlääkärinhuollon lisäksi eläimen kokonaisyhyvinvointia edistävää hoitoa, kuten rokotukset ja loishäätö. Uuteen kotiin luovutettaessa koirat ja kissat tulisi tunnistusmerkitä ja kissat tulisi kastroida/steriloida osana kissojen ei-toivotun lisääntymisen rajoittamiseen tähtäävää toimintaa. Myös Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ehdotti uudelleen sijoitettavien kissojen pakollista kastroida/sterilointia. Kunnaneläinlääkäriliitto esitti myös kissojen uudelleen sijoittamisen tukemista välittömän lopetuksen sijaan säilytyksen määräajan päättyessä.

Löytöeläinhoitoloiden toimintaa koskevassa kyselyssä 2007 ehdotettiin yhteistyötä eläinsuojeluyhdistysten ja löytöeläinhoitolan välillä eläinten luovutukseen liittyvissä asioissa kuten rokotusten, loishäädön ja kastroinnin/steriloinnin järjestämisessä.

VIII HYLÄTTYJEN JA VILLIINTYNEIDEN KISSOJEN MÄÄRÄN VÄHENTÄMINEN

8.1. Kissojen hylkäämiseen johtavia syitä

Eläinsuojelulaki 5 § Eläinten hoito

Hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. Eläimen sairastuessa sen on saatava asianmukaista hoitoa. Eläimen hyvinvointi ja olosuhteet on tarkistettava riittävän usein.

Myös eurooppalaisen lemmikkieläinsopimuksen (SopsS 49/1992) mukaan on kiellettyä jättää seuraeläin heitteille. Seuraeläimen käsite kattaa myös kodittomat seuraeläimet ja niiden jälkeläiset ensimmäisessä polvessa. Ruotsin eläinsuojelulain uudistukseen liittyvän taustaselvityksen mukaan ei kuitenkaan ole syytä tehdä eroa eri sukupolvien välillä, koska vuosituhansien aikana tapahtunut kesyyntyminen ei katoa parissa sukupolvessa. Lisäksi luontoon joutuu jatkuvasti hylättyjä kissoja, joten suurin osa kodittomista kissoista on ensimmäisen tai toisen sukupolven kodittomia.

Löytöeläinhoitoloille kohdistettu kysely 2007

Löytöeläinhoitoloille kohdistetussa kyselyssä 2007 kävi ilmi, että vain harva kissanomistaja tiedustelee kissaansa löytöeläinhoitolasta. Kyselyssä todettiin, että eräänä syynä lienee löytöeläinhoitoloiden heikko tunnettuus, mutta tärkeämmät syyt löytyvät muualta. Syiksi arveltiin kissanomistajien tietämättömyyttä ja välinpitämättömyyttä sekä kissojen liian helppoa saatavuutta. Kissan hankintahinta on halpa ja koska kissanpennuista on ylitarjontaa, kissoja on helppo saada, jopa ilmaiseksi. Kun kissa saadaan halvalla, kynnys kissan ottamiseksi on matala eikä hankinnan yhteydessä mietitä kissasta koituvia hoito-, ruokinta- ja eläinlääkärinkuluja. Koska kissan kastrointi/sterilointi on kallista, se jätetään usein tekemättä. Jos leikkaamaton kissa saa kulkea vapaana, se lisääntyy kontrolloimattomasti. Tämän seurauksena syntyy ei-toivottuja pentuja, joita jaellaan uusiin koteihin. Tässä yhteydessä varmistetaan harvoin, että uusi omistaja tietää riittävästi kissanhoidosta tai on varautunut kissasta aiheutuviin kuluihin. Kissan hankinnan helppous ja halpuus johtavat herkästi siihen, että karannutta kissaa ei lähdetä kyselemään löytöeläinhoitoloista, vaan yksinkertaisesti korvataan kadonnut kissa uudella. Koska kissojen annetaan yleisesti kulkea vapaina, omistaja myös usein olettaa, että kissa tulee aikanaan kotiin tai että se on kuollut.

Ruotsin eläinsuojelulainsäädännön uudistamiseen liittyvä selvitys

Ruotsin eläinsuojelulainsäädännön uudistamiseen liittyvän selvityksen mukaan tutkimukset osoittavat, että kissan omistajan olosuhteissa tapahtuvat muutokset, kuten muutto, raskaus, allergia tai yksinkertaisesti ajanpuute ovat yleisiä syitä viedä kissa löytöeläintaloon tai hylätä se. Kissan hylkäämisen pohjalla on virheellinen käsitys siitä, että kissa osaa pitää huolen itsestään ja selviää luonnossa. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Kodittomien kissojen kuolleisuus on korkea. Erityisen suuri on villiintyneiden kissojen pentujen kuolleisuus. Tähän on syynä se, että pennut eivät osaa saalistaa tehokkaasti ja sairastuvat herkästi infektioitauteihin.

Ruotsin selvityksessä todetaan, että kesykissat ovat domestikoituneita kotieläimiä. Ruotsin luonnossa ei ole villikissoja, vaan hylättyjä ja villiintyneitä kesykissoja. Villien kissapopulaatioiden syntyminen on ihmisen toiminnan tulosta. Kissakoloniat koostuvat hylätyistä tai karanneista yksilöistä ja niiden jälkeläisistä. Kissa ei kuitenkaan ole biologiselta kannalta villieläin. Se on kesyyntynyt vuosituhansien kuluessa eivätkä kesyyntymisen vaikutukset luonnossa selviämiseen katoa kissan joutuessa hylätyksi. Lisäksi ankarat sääolot vaikeuttavat kissan selviämistä luonnossa.

8.2. Kissojen kontrolloimattoman lisääntymisen estäminen

Kissojen kontrolloimaton lisääntyminen johtuu pääosin siitä, että toisin kuin muiden seuraeläinten, kissojen annetaan usein kulkea vapaina. Tämä liittyy erityisesti maaseudulla kissan perinteiseen tehtävään pyydystää pikkujyrsijöitä. Koska vain harvat kissat ovat kastroituja tai steriloituja, useimmat vapaina kulkevista kissoista lisääntyvät kontrolloimattomasti. Lisäongelman muodostavat kontrolloimattomasti lisääntyvät hylätyt ja villiintyneet kissat.

Ruotsin eläinsuojelulain uudistamiseen liittyvässä selvityksessä todetaan, että kissojen hylkäämistä ja villiintyneiden kissakolonoiden muodostumista ei saada kuriin, jollei ongelmaan puututa voimakkaasti. Suurin ongelma on, että kissat lisääntyvät omistajan tietämättä ja kontrolloimatta. Missään muussa eläintenpidossa ei hyväksytä sitä, että eläin saa lisääntyä kontrolloimattomasti. Myös kissojen kohdalla lemmikin omistajalla tulee olla vastuu sen lisääntymisestä. Omistajan velvollisuus on pitää huolta siitä, että ei-toivottuja jälkeläisiä ei synny. Näin ollen laissa tulee olla tähän velvoitus. Kissojen lisääntymistä tulee rajoittaa, mikäli kissat saavat liikkua vapaina ulkona. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi kirurgisen tai kemiallisen kastroinnin avulla.

Myös Norjan eläinsuojelulain perustelutekstissä korostetaan kissanpentujen ”ylituotannon” vähentämistä. Kotikissat tulisi kastroida/steriloida ja kissojen määrää omistajaa kohden tulisi rajoittaa.

Suomessa löytöeläinlaitoksille kohdistetussa kyselyssä 2007 ehdotettiin, että kissat tulisi kastroida/steriloida ennen luovuttamista uuteen kotiin. Myös sidosryhmäkyselyssä 2012 Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten Liitto SEY ja Helsingin Eläinsuojeluyhdistys HESY ehdottivat uudelleen sijoitettavien kissojen pakollista

kastrointia/sterilointia osana kissojen ei-toivotun lisääntymisen rajoittamiseen tähtävää toimintaa.

Kotikissojen lisääntymisen rajoittaminen tulevaisuudessa ei kuitenkaan ratkaise olemassa olevien villiintyneiden ja kontrolloimattomasti lisääntyvien kissojen aiheuttamaa ongelmaa. On myös epätodennäköistä, että velvoitteilla päästäisiin kokonaan eroon kontrolloimattomasti lisääntyvistä kissoista. Ruotsin eläinsuojelulain taustaselvityksessä on pohdittu erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja.

Jos villiintyneestä kissakoloniasta on haittaa, eräs keino on siirtää se toiselle alueelle. Tämä ei kuitenkaan poista eläinsuojelullisia ongelmia eikä estä kissojen lisääntymistä. Vaihtoehtoisesti kissat voidaan pyydystää ja sijoittaa uuteen kotiin. Ongelmana kuitenkin on, että kodittomia kissoja on enemmän kuin ihmisiä, jotka tahtovat tarjota kissalle kodin. Tästä syystä on vaara, että kiinniotettu kissa elää koko ikänsä löytöeläinhuollossa, jos sitä ei saada uudelleensijoitettua ja sitä ei lopeteta. Erityisesti villiintyneiden ja ihmiseen tottumattomien kissojen sijoittaminen uuteen kotiin on vaikeaa. Suomessa on vastaavanlaisia kokemuksia.

Villiintyneiden kissojen pyydystäminen ja uuden kodin hankkiminen niille voi aiheuttaa myös odottamattomia eläinsuojelullisia ongelmia. Yhdysvalloissa on havaittu, että jos tulee julki, että tietyltä alueelta otetaan kiinni kodittomia kissoja ja sijoitetaan ne uudelleen, ihmiset, jotka tahtovat päästä eroon kissoistaan, tuovat niitä alueelle löydettäväksi. Taustalla on toive, että kissa saa tätä kautta uuden kodin. Vastaavanlaista ilmiötä on kuntakyselyn 2011 mukaan havaittu myös Suomessa: hyväksi tunnettuihin löytöeläinhuoltoihin saatetaan tuoda hylättäviä lemmikkejä löytöeläiminä.

Eräänä keinona villiintyneiden kissojen määrän rajoittamiseen on esitetty TNR-ohjelmaa (trap-neuter-return). Kissat otetaan kiinni ja kastroidaan/steriloidaan. Toimenpiteestä toivuttuaan kissat päästetään takaisin vapauteen. Tätä menetelmää on kokeiltu mm. Tanskassa. Menetelmä on kuitenkin kyseenalaistettu, koska se on tehoton ja siihen liittyy eläinsuojelullisia ongelmia. On selvitetty, että jotta tietyn kissaryhmän eläinmäärän kasvu voitaisiin tehokkaasti estää, 75 % kissoista pitäisi kastroida/steriloida. Jotta koloniaan ei jatkuvasti tulisi uusia kissoja, ihmisten tulisi samaan aikaan lakata hylkäämästä kissojaan. Kastroidinta/sterilointia ja kissojen vapauttaminen ei myöskään suojelisi muita lajeja kissoilta eikä vähentäisi villiintyneiden kissojen hyvinvointiongelmaa. Näistä syistä Ruotsin selvityksessä ei suositella tätä menetelmää.

8.3. Kissojen hylkäämisen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet

Valistuksella kohti vastuullista kissanpitoa

Löytöeläinhuoloille kohdistetussa kyselyssä vuodelta 2007 todetaan, että kissaongelman ydin on kissan alhaisessa statuksessa. Samoilla linjoilla ollaan Ruotsin eläinsuojelulainsäädännön taustaselvityksessä. Kissan arvostuksen nostamista pidetään keskeisenä keinona estää kissojen hylkäämistä.

Kissan heikko arvostus liittyy siihen, että kissa on halpa ja helppo hankkia. Tämä voi johtaa siihen, että kissa hankitaan hetken mielihoiteesta. Tällöin ei välttämättä hankita riittävää tietoa eläimen hoidosta eikä mietitä eläimen omistamiseen liittyvää vastuuta. Lisäksi varsinkin

maaseudulla on totuttu siihen, että kissa saa liikkua vapaana. Nämä tekijät vaikuttavat siihen, että kissan omistajan on helppo laiminlyödä velvollisuutensa pitää siitä huolta. Kissa on myös helppo hylätä, koska mm. Ruotsin selvityksen mukaan sen uskotaan selviävän omin neuvoin luonnossa.

Löytöeläimet 2007-selvityksessä pidettiin asennekasvatusta, valistusta ja eläinyksilön arvostuksen nostamista tärkeimpinä tapoina vähentää löytöeläinten määrää. Konkreettisenä keinona selvityksen tekijä ehdotti uusien kotiehdokkaiden haastattelemista löytöeläinlaitoksissa eläimen luovutuksen yhteydessä. Näin voitaisiin varmistaa, että kotiehdokkaat ymmärtävät vastuunsa eläimestä ja sen hyvinvoinnista ja että tulevilla omistajilla on riittävästi tietoa eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Samalla karsiutuisivat sopimattomat kotiehdokkaat. Selvityksen tekijä esitti, että löytöeläinlaitoksen ja eläinsuojeluyhdistyksen kiinteällä yhteistyöllä päästäisiin tehokkaimmin tuloksiin kissanomistajien valistamisessa. Eläinsuojeluyhdistykset voisivat esimerkiksi jakaa kirjallisia hoito-ohjeita ja muuta valistusmateriaalia ja hoitaa kotiehdokkaiden haastattelemisen. Kyselyn mukaan noin 40 % vastanneista löytöeläinlaitoksista toimikin yhteistyössä paikallisen eläinsuojeluyhdistyksen kanssa.

Ruotsin ja Norjan eläinsuojelulainsäädäntöjen uudistamiseen liittyvissä taustaselvityksissä korostetaan sitä, että kissaongelman eettisin ja kustannustehokkain ratkaisu on ennaltaehkäisy. Kissan omistajia tulee ohjata vastuulliseen kissanpitoon. Ruotsin selvityksen mukaan sisäkköiden pitämistä tulee suosia. Jos kissan kuitenkin annetaan kulkea vapaana, omistajan velvollisuus on huolehtia siitä, että kissa kastroidaan/steriloidaan.

Kissojen ja koirien pakollinen tunnistusmerkintä

Eräs keino nopeuttaa löytöeläinten palautumista omistajilleen ja erottaa hylätyt ja karanneet kissat kodittomista, olisi kissojen ja koirien pakollinen tunnistusmerkitseminen ja merkittyjen eläinten valtakunnallisen rekisterin perustaminen. Eläimen omistajalle maksullinen tunnistusmerkintä korostaisi kissan pitoon liittyviä kuluja ja vastuuta ja saattaisi nostaa kissan arvostusta.

Sidosryhmäkyselyssä 2012 eri tahoilla oli erilaisia näkemyksiä kissojen ja koirien pysyvistä tunnistusmerkinnistä ja tunnistusmerkittyjen eläinten rekisteristä.

Kyselyyn vastanneista eläintenpitäjistä 61 % vastusti koirien ja kissojen pakollista merkitsemistä, pääosin kuluihin vedoten. Kotieläintiloista ajatusta vastusti 68 %. Maaseudulla pikkujyrsijöiden pyydystäjänä pidettävien vapaana kulkevien ja kontrolloimattomasti lisääntyvien kissojen merkitsemistä pidettiin tarpeettomana ja erittäin vaikeana toteuttaa käytännössä. Myös valvonta olisi erittäin vaikeata. Tällä kannalla oli myös Atria.

Sen sijaan valvontaviranomaisista tunnistusmerkintää kannatti 48 %. Vastustavia kantoja oli 38 %. Eniten kannatusta (55 % vastanneista) merkitseminen ja rekisterin perustaminen sai valvontaeläinlääkäreiden, terveystarkastajien ja poliisin keskuudessa. Pakollisen merkitsemisen tärkeyttä perusteltiin sillä, että merkitseminen helpottaisi, tehostaisi ja nopeuttaisi huomattavasti talteenotettujen eläinten palauttamista omistajalleen. Lisäksi olisi helpompaa päätellä onko talteenotettu eläin karannut vai hylätty. Merkitsemätöntä eläintä voitaisiin pitää hylättyinä, jolloin sille olisi mahdollista alkaa heti etsiä uutta kotia tai sen voisi tarvittaessa lopettaa ennen 15

päivän säilytysajan päättymistä. Merkitsemisen ansiosta talteenotettujen eläinten säilytysaika eläinlaitoksissa lyhenisi.

Lisäksi tuotiin esiin, että merkitsemisellä olisi myönteisiä vaikutuksia myös eläinten tuonnin valvontaan; varkaudet, katoamiset, asiakirjaväärennökset ja laittomat tuonnit olisivat helpommin selvitettävissä. Samoin eläintenpitokiellon valvontaa ja eläinsuojelurikoksiin liittyviä tehtäviä helpottaisi, jos eläin olisi merkitty ja sen omistajan tiedot löytyisivät rekisteristä.

Valtakunnallista merkittyjen eläinten rekisteriä, johon viranomaisella ja eläimen omistajalla olisi pääsy kaikkina vuorokaudenaikoina, pidettiin tärkeänä.

Pakollista merkitsemistä vastustettiin valvontaviranomaisten keskuudessa järjestelmän toteuttamisen ja valvonnan suuritöisyyden takia.

Eläinsuojelujärjestöt ja Suomen Kennelliitto kannattivat koirien ja kissojen pakollista merkitsemistä ja valtakunnallisen keskusrekisterin perustamista. Myös Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto, Eläinten Hyvinvointikeskus, Itä-Suomen yliopisto, SYKE, Suomen Luonnonsuojeluliitto sekä Suomen Metsästäjäliitto kannattivat tunnistusmerkintä ja rekisterijärjestelmää. Lemmikkilinnut Kaijuli korosti, että löytöeläinlaitoksissa tulisi olla sirunlukija ja että tiedon talteenotetusta eläimestä tulisi kulkea sujuvasti eläimen omistajalle tai kasvattajalle.

Suomen Kissaliitto, MTK, MTT, Valio, Suomen Hippos sekä Luomuliitto (kissojen osalta) vastustivat eläinten tunnistusmerkitsemistä.

Evira korosti villiintyneiden kissojen ongelman laajuuden kartoittamista ja sen selvittämistä, olisiko pakollinen tunnistusmerkintä tarkoituksenmukaisin ja kustannustehokkain tapa vähentää villiintyneistä kissoista aiheutuvia eläinsuojeluongelmia

Ruotsin eläinsuojelulainsäädännön taustaselvitys

Ruotsin eläinsuojelulainsäädäntöön liittyvässä selvityksessä pidettiin kissojen tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä tärkeänä keinona puuttua kissaongelmaan. Tätä ajatusta tukivat lääninhallitukset, monet muut viranomaiset, intressiryhmät ja eläinsuojelujärjestöt. Merkinnän tulisi olla pysyvä (tatuointi tai sirutus) ja merkitsemisvaatimuksen tulisi koskea kaikkia Ruotsissa asuvia kissoja.

Ruotsin selvityksen mukaan kissan tunnistusmerkitseminen on erityisen tärkeää, koska toisin kuin muita lemmikkieläimiä, kissoja pidetään usein vapaina. Jos muita lemmikkieläimiä tavataan ulkona ilman omistajaa, voidaan hyvällä syyllä olettaa, että ne ovat karanneita tai hylättyjä. Kissan kohdalla tätä johtopäätöstä ei voida automaattisesti tehdä. Ruotsin selvityksen perustelut ovat hyvin samankaltaisia kuin Suomen valvontaviranomaisten näkemykset sidosryhmäkyselyssä 2012. Tunnistusmerkinnän avulla voitaisiin erottaa kissat, joilla ei ole omistajaa, karanneista tai hylättyistä kotikissoista. Tämä helpottaisi viranomaisten työtä ja säästäisi resursseja. Tunnistusmerkinnän avulla voitaisiin selvittää helposti kissan omistaja ja palauttaa kissa nopeasti. Merkitsemätöntä kissaa puolestaan voitaisiin pitää automaattisesti hylättyinä, jolloin sille voitaisiin ryhtyä etsimään kotia tai se voitaisiin lopettaa heti kiinniottamisen jälkeen tarvitsematta odottaa, että lakisääteinen aika löytöeläinlaitoksissa täyttyy.

Näin välttyttäisiin turhalta panostamiselta eläimen omistajan etsintään ja vähennettäisiin eläimen oleskeluaikaa löytöeläinhuollossa.

Pakollinen, maksullinen tunnistusmerkintä nostaisi kissan statusta ja antaisi signaalin, että viranomaiset eivät ole velvollisia huolehtimaan kissoista, jotka ihminen on hankkinut lemmikeikseen.

Jotta kissojen merkitsemisestä olisi hyötyä, tarvitaan koko maan kattava keskusrekisteri kissoista ja niiden omistajista. Tästä tulisi olla vastuussa hallituksen määräämä viranomainen, joka voisi halutessaan delegoida rekisterin pystyttämisen ja ylläpidon jollekin muulle viranomaiselle tai järjestölle. Merkitsemisen ja rekisteröinnin kulut tulisi periä kissan omistajalta.

LÄHTEET

Löytöeläimet 2007 – Suomen löytöeläinhuoltoiloiden toiminta ja eläimet. SEY/Miska Kaihlamäki

MMM kysely 27092011. Kuntien järjestämä irrallaan tavattujen pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten hoito. MMM/Paula Hirsjärvi-Kallioinen 2014

MMM Eläinsuojelulakiin liittyvät kyselyt 2012 - viranomaiset, eläinten pitäjät ja sidosryhmät

Ny djurskyddslag. Betänkande av utredaren i Översyn av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll. Stockholm Sverige 2011

Om lov om dyrevelferd. Ot.prp. nr. 15 (2008–2009). Det Kongelige landbruks- og matdepartement, Norge

Dyrevelferdslove Kommentarutgave. Inger Helen Stenevik & Cecilie M Mejdell. Universitetforlaget, Norge 2011